

Til: Miljøministeriet
Slotholmsgade 12
1216 København K

Hanstholm, d. 12.02 2021

Hørings svar til:

“Forslag til Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven (Etablering af naturnationalparker)”

Opsummering

Foreningen Vild Med Vilje støtter helhjertet op om tilblivelsen af naturnationalparker. Men der bør laves en særskilt lov, der klart og tydeligt prioriterer og understøtter udviklingen af vild natur i Danmark, og sørger for, at naturnationalparkerne kommer til at leve op til IUCN kategori II.

Det nuværende lovforslag, som er flettet ind i naturbeskyttelsesloven og gemt helt tilbage til §61, er for langt, for rodet og med alt for mange hensyn til anden lovgivning og andre interesser end vild natur. Vi foreslår derfor, at lovforslaget skrives helt om.

En lov om naturnationalparker skal være kort og præcis og understøtte udviklingen af vild natur på naturens egne præmisser. Derfor skal følgende indgå:

1. En naturnationalpark er et stort sammenhængende område på mere end 1000 hektar, hvor naturen får lov til at udvikle sig på egne præmisser. Der kan indledningsvist gennemføres naturgenopretning med henblik på at sikre de naturlige processer kan udfolde sig. Som udgangspunkt er det IKKE tilladt, at udføre artsspecifik eller naturtypespecifik forvaltning, med mindre der foreligger en videnskabelig vurdering af, at et indgreb er afgørende for at forhindre en arts udryddelse.
2. Miljøministeren kan vedtage, etablere og udvide naturnationalparker. De arealer en naturnationalpark rummer tinglyses som natur for altid. En naturnationalpark kan kun ophæves med $\frac{2}{3}$ flertal i Folketinget.
3. Naturnationalparker er fritaget for lovgivning, der begrænser naturens fri dynamik som f.eks. skovloven, vandløbsloven, lov om kystbeskyttelse, naturbeskyttelsesloven, og til en vis grad habitatdirektivet, hvis det tolkes således, at naturtyperne skal fastholdes i en bestemt tilstand og ikke må være dynamiske. Fri kystdynamik er en afgørende del af vild natur, og må derfor ikke begrænses af hverken sandfodring, tilplantning eller af nogen former for kystsikring.
4. Naturnationalparker kan etableres på både statslige, kommunale og private arealer, hvor det efter videnskabelig vurdering har størst betydning for biodiversiteten. Naturnationalparker skal ikke placeres under hensyntagen til alle mulige andre interesser.
5. De 888 mio. kr. som er afsat til naturnationalparker skal bruges til at få de størst mulige arealer udlagt til naturnationalpark og til at sikre naturgenopretning, herunder bekoste etableringen af relevante hegn. Midlerne til naturnationalparker skal ikke bruges til at kompensere staten for tabte indtægter på skovbrug, landbrugsstøtte eller jagtleje. Det er fuldstændig uhørt, at Naturstyrelsen skal have varig compensation for tabt fortjeneste på udnyttelse af naturen. Naturstyrelsen har til opgave, at sikre vild natur og biodiversitet for samfundet. Den opgave er de forpligtet til at løfte. Det er ikke en naturlov at Naturstyrelsen for tid og evighed skal kunne tjene penge på statens

arealer. De varige driftsomkostninger burde heller ikke være høje i naturnationalparker, hvor naturen er selvforvaltende. Udgifter til vedligehold af hegn, årligt dyrlægetjek samt opsynsmand bør kunne klares for langt under det beløb, som er afsat i lovforslaget.

6. Jagt er ikke tilladt i naturnationalparker, med mindre der er tale om en reaktiv regulering af bestande af dyr under hegn. Der skal ikke ske en proaktiv regulering med henblik på at holde bestande af store dyr på et fastsat niveau, eller for at sikre jagtlejeindtægter til Naturstyrelsen.
7. Det er hensigtsmæssigt at hegne naturnationalparker for at sikre naturlige tætheder af store planteædere og mindske konflikter med omgivende landbrug og skovbrug, men inden for naturnationalparkerne, skal der være fri bevægelighed for alle dyr. Hvis der går en hovedfærdselsåre gennem en naturnationalpark, skal det sikres at dyrene kan passere vha faunapassager, korte strækninger med færreste og nedsat hastighed, eller ved at der laves omfartsvej.
8. Et vildt dyreliv er et godt dyreliv. Dyr under hegn i naturnationalparker kommer til at leve ude året rundt på store sammenhængende og varierede naturarealer. Her vil de kunne udleve deres fulde naturlige og sociale adfærd. Denne frihed er få husdyr forundt. Til gengæld er dyrene i naturnationalparkerne underlagt naturens præmisser og begrænset af den tilgængelige fødemængde om vinteren. Sammenlagt giver det en dyrevelfærd, der langt overstiger hvad vi som samfund byder vores husdyr. Erfaringer fra dyrlægetjek på Molslaboratoriet viser, at heste og kvæg trives med helårsgræsning uden tilskudsfodring og reaktiv regulering. En lov for naturnationalparker skal derfor beskytte dyrenes mulighed for at udleve vilde liv med mindst mulig indgriben fra mennesker. Lovgivning rettet mod husdyrhold, skal ikke gælde her. Kastrerede dyr hører heller ikke til i naturnationalparker.

Bemærkninger til lovtækst

§ 1

Der bør i stedet vedtages en selvstændig lov om naturzone, der dækker over arealer der tinglyses som natur, hvor vilde processer kan foregå uhindret og uden hensyn til anden lovgivning. Naturnationalparker bør være en kategori under lov om naturzone, der omfatter sammenhængende arealer på +1000 hektar og efterlever IUCN kategori II.

§ 61a

Naturnationalparker bør ikke begrænses til statslige arealer. Alle lodsejere skal kunne oprette naturnationalparker.

Stk. 2 Der skal ikke være undtagelser for skov- og landbrugsproduktion.

§ 61b

Det skal ikke være muligt, at fravige princippet om, at vandløb skal afspejle uberørte forhold. Naturlige vandløb og naturlig hydrologi er afgørende for biodiversitet. Det skal andre hensyn ikke kunne trumfe hverken indenfor eller nedstrøms en naturnationalpark.

§ 20a

Stk. 2 Det er afgørende, at der kun foretages reaktiv regulering af bestande af dyr under hegn i naturnationalparker. Proaktiv regulering af dyr kan ikke tillades. Det er ikke forvalterens opgave at fastsætte dyretryk. Benyt samme model for reaktiv regulering som Molslaboratoriet.

§ 5

Stk. 2 Der bør også være passage for de udsatte dyr (*kan misforståes som "truede" eller "pressede"*) på alle vejstrækninger indenfor naturnationalparken.

Bemærkninger til lovforslaget

PLACERING AF NATURNATIONALPARKER

Kun statslige arealer

*“Miljøministeriet vil derfor se på mulighederne for på et senere tidspunkt at skabe et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker på **kommunale og private arealer**.” (Afsnit 2.1.1.2.1 s.16)*

VMV: Udeluk ingen lodsejere på forhånd. Lad alle lodsejere etablere eller blive en del af naturnationalparker, hvis de vil. Det er i naturens interesse, at så store arealer udlægges som vild natur som muligt.

Etablering

*“Placeringen af naturnationalparkerne bør ske **under hensyn til de øvrige interesser** i området, herunder kommunernes planlægning, infrastruktur samt ønsker til udvikling af landsbyer og turismen samt under hensyntagen til klima, kultur- og verdensarv, klitfredede arealer og strandbeskyttelseslinjen.” (Afsnit 2.1.1.2.1 s.15)*

*“Etableringen af de enkelte naturnationalparker kan ske i områder, **hvor det er foreneligt med andre** samfundsinteresser og -hensyn, herunder friluftsliv, klima, færdselssikkerhed, kultur- og verdensarv, infrastruktur samt andre naturinteresser, som f.eks. omfattes af EU’s naturdirektiver.” (Afsnit 2.1.1.2.2 s.17)*

VMV: Naturnationalparker skal IKKE placeres under hensyn til andre interesser end biodiversitet og vild natur. De skal placeres, der hvor naturgrundlaget er bedst og vigtigst at værne om og udvikle. Naturen får førsteprioritet og andre hensyn andenprioritet.

Etablering af naturnationalparker kan kun ske i områder, som fagfolk inden for biodiversitet har vurderet har stort potentiale som vild natur.

Der kan selvfølgelig sagtens være små konkrete udfordringer i forhold til anlæg af hegnslinjer, stier, veje osv, og så må man gå pragmatisk til værks, men det må og skal være naturgrundlaget, der skal diktere hvor naturnationalparker placeres.

FORVALTNING OG DRIFT

Økosystemer, naturtyper og arter

*“.....at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser – indeholde udviklingsmål og principper for: **områdets forvaltning og drift, herunder økosystemer, naturtyper og arter**, de udsatte dyr, friluftsliv og turisme, vandmiljø, kultur- og verdensarv, trafiksikkerhed, klimahensyn, afværgeforanstaltninger, naturgenopretningstiltag...” (Afsnit 2.1.1.2.2 s. 17)*

VMV: Naturen i naturnationalparker skal være selvforvaltende. Det eneste mål for forvaltningen af en naturnationalpark er, at sikre naturens processer genoprettes i videst muligt omfang. Hvilke effekter de naturlige processer så har på biodiversiteten, er et godt forskningsfelt, men ikke noget der kan eller skal sættes mål for. Der er derfor ikke behov for en forvaltningsplan med udviklingsmål og principper for økosystemer, naturtyper og arter.

UDSÆTNING AF DYR

Udsatte arter

“...kan udsættes store planteædere (f.eks. hest, kvæg, europæisk bison, dådyr, kronstyr og elg) – samt **evt. andre arter**, der kan have en særligt positiv effekt på økosystemet ...”
 (Afsnit 2.1.1.2.1 s. 16)

VMV: Bæver og vildsvin bør tilføjes til listen af arter, som kan have en særlig positiv effekt på økosystemet. Bæver og vildsvin bidrager med økosystemeffekter, der adskiller sig markant fra de effekter, som de øvrige oplyste arter bidrager med. Bæver og vildsvin er derfor særligt vigtige at fremhæve og overveje til udsætning, når der oprettes naturnationalparker i områder med egne levesteder for dem.

Regulering af bestande

“Det er hensigten, at de udsatte dyr **holdes** så ekstensivt så muligt...” (Afsnit 1 s.10)

“...er det hensigten at **justere størrelsen af deres bestande** ved afskydning eller flytning, f.eks. hvis græsningstrykkes ønskes ændret inden for naturnationalparken.”
 (Afsnit 2.1.1.2.1 s. 17)

“Samtidig er det hensigten, at der vil ske en **løbende regulering af bestanden**, så denne er tilpasset områdets størrelse og tilgængelig føde.” (Afsnit 2.2.2.2.s. 34)

VMV: De udsatte dyr skal leve som vilde dyr og ikke “holdes” af mennesker. Det er en vigtig sondring. I naturnationalparker skal der netop IKKE være ekstensivt husdyrhold. Der udsættes relevante arter af større planteædere, for at genoprette en mere varieret pattedyrsfauna og dermed et mere komplet økosystem. De udsatte dyr bliver en del af områdets biodiversitet og skal leve på naturens præmisser.

De udsatte dyr skal ikke blot anses som husdyr eller “et middel til at opnå græsningseffekt”. Man kan erstatte formuleringen i afsnit 1. S. 10 med:
 “at de udsatte dyr skal leve så vildt som muligt”.

Dyrene skal derfor heller ikke reguleres, for at opnå et “ønsket græsningstryk”. Det er ikke forvalterens opgave på forhånd at vurdere, hvor mange dyr der er plads til i forhold til områdets størrelse. Der er stor forskel på hvor mange kg planteæder et givent areal kan bære, og hvilken fordeling af arter, der er fødegrundlag til. Det skal være fødetilgængeligheden i naturnationalparken, der regulerer antallet og fordelingen af dyr. Når der opstår fødeknaphed, og nogle af dyrenes huld bliver kritisk, kan man tage de dyr ud, der ikke vurderes at kunne overleve.

Der kan altså foretages **reaktiv regulering** i en naturnationalpark, men aldrig en proaktiv regulering, ellers opnår man ikke vild natur, men menneskestyret natur, som vi er vant til. Bestande af store planteædere vil naturligt flukturerer over tid og påvirke levestederne for de øvrige arter i økosystemet her efter. Bestandsdynamik er altså i sig selv en økosystemeffekt af betydning for biodiversiteten.

Mærkning

“Alle steder, hvor der pt. holdes kvæg, herunder bison, får, geder og heste m.v. under hegn, skal registreres i en central database, og reglerne om mærkning og registrering indebærer, at alle dyr på steder, hvor der kvæg, herunder bison, får, geder og heste m.v., skal kunne identificeres.” (Afsnit 3.2.2.2, s. 61)

VMV: Ministeren bør arbejde for at disse regler ikke gælder i områder med vild natur. Reglerne er uhensigtsmæssige, når dyrene skal leve så vildt som muligt.

JAGT

*“Reglerne i jagt- og vildtforvaltningslovgivningen, herunder regler om jagt og regulering, **vil gælde** i forhold til vildtet i naturnationalparkerne.” (afsnit 2.1.1.1.2 s.13)*

*“...**som udgangspunkt** forventes ikke at gennemføre jagtudleje, betalingsjagter, nyjægerjagter og invitationsjagter i naturnationalparkerne.” (afsnit 2.1.1.1.2 s.17)*

VMV: Reglerne i jagt- og vildtforvaltningslovgivningen skal IKKE gælde i naturnationalparkerne.

Slet formuleringen “som udgangspunkt”. Der må ikke gennemføres betalingsjagter, jagtleje, nyjægerjagter eller jagt i det hele taget i naturnationalparker. Kun reaktiv regulering af dyr under hegn tillades.

De dyr, der ikke er begrænset af hegn, reguleres heller ikke inden for en naturnationalpark. De kan bare hoppe ud, når bestanden overstiger arealets bæreevne. Jagt påvirker adfærden hos krondyr, dådyr og rådyr markant og dermed også deres effekt på økosystemet. Hjortevildt, der ikke beskydes, bliver dagaktivt og mindre sky overfor mennesker, hvilket også betyder at flere naturgæster kan få glæde af at opleve dyrene.

KYSTDYNAMIK

*“Også andre væsentlige hensyn kan begrunde, at der plantes i naturnationalparkerne, eksempelvis for at **dæmpe sandflugt**.” (afsnit 2.1.1.2.2 s. 19)*

*“Nogle elementer ved etablering af en naturnationalpark kan stride imod forbudsbestemmelserne for klitfredningen og strandbeskyttelseslinjen. Det gælder særligt forbuddet mod hegning, **forbud mod afgræsning** af klitfredede arealer og etablering af byggeri, anlæg og faciliteter. Kystdirektoratet må endvidere ikke dispensere til foranstaltninger, hvis offentlighedens adgang til kysten og stranden dermed forhindres eller vanskeliggøres.” (Afsnit 3.1.4.3, s. 54)*

*“Ved en evt. etablering af en kystnær naturnationalpark bør etablering og drift af denne ikke **svække eksisterende kystbeskyttelse**. Dette kan eksempelvis være klitter, som udgør en del af kystbeskyttelsen og som **vedligeholdes med sandfodring, plantning af hjelme** m.v.” (Afsnit 3.1.8, s. 59)*

VMV: I naturnationalparker skal der selvfølgelig være FRI kystdynamik, dvs. ingen plantning for at dæmpe sandflugt, ingen sandfodring, ingen kystbeskyttelse og ingen forbud mod afgræsning. Fri kystdynamik er lige så afgørende en naturlig proces, som naturlig hydrologi og græsning.

TRAFIK

*“...anses for færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt at lade større dyr gå rundt i naturnationalparker, **hvis mængden af trafik er begrænset**, og hastigheden er lav.”* (Afsnit 1 s. 11)

VMV: Inden for naturnationalparkerne, skal der være fri bevægelighed for alle dyr. Hvis der går en hovedfærdselsåre igennem en naturnationalpark, skal det sikres at dyrene kan passere vha faunapassager, korte strækninger med færreste og nedsat hastighed, eller ved at der laves omfartsvej.

FORHOLD TIL ANDEN LOVGIVNING

Habitatdirektivet

“Det er Miljøministeriets vurdering, at habitatbekendtgørelsens regler bør finde anvendelse for et projekt vedrørende etablering af en naturnationalpark.” (Afsnit 2.1.2.1.2 s. 22)

VMV: Habitatbekendtgørelse opdeler naturen i fastdefinerede naturtyper og kan være en hindring for naturens frie udfoldelse. Habitatnaturtyperne skal leve op til bestemte krav i det danske tilstandsvurderingssystem for at have gunstig bevaringsstatus. Det er ikke foreneligt med vild natur, der udvikler sig på naturens egne præmisser.

Naturbeskyttelsesloven

*“Det forudsættes herved, at der inden for naturnationalparken så vidt muligt etableres og **fastholdes et græsningstryk**, der er tilpasset de § 3-beskyttede arealer med hensyn til antal og sammensætning af græssende dyr.”* (Afsnit 2.1.1.2.2 s. 20)

“...løbende at holde øje med behovet for eventuelt at iværksætte supplerende plejetiltag i forhold til de § 3-beskyttede arealer...” (Afsnit 2.1.1.2.2 s. 20)

VMV: Der skal være et naturligt græsningstryk, det der passer til naturgrundlaget, og ikke et menneskeligt fastholdt græsningstryk, der er tilpasset §3-beskyttede arealer. Naturen i en naturnationalpark skal være en mosaik af dynamiske naturtyper og ikke afgrænsede foruddefinerede §3-naturtyper eller habitatnaturtyper.

Skovloven

*“Desuden foreslås det, at naturnationalparker undtages fra **visse** af skovlovens krav til fredskovspligtige arealer....”* (Afsnit 2.2 s. 25)

*“Forslaget indebærer dermed også, at etableringen og forvaltningen af den enkelte naturnationalpark, herunder overvejelser om evt. **tilplantning**, vil være styret af hensigten med naturnationalparken og ikke af reglerne i skovloven.”*

*“Evt. øvrige hensyn til beskyttelse af **landskabelige**, biologiske og **kulturelle** værdier, som ønsket varetaget ved forvaltningen af en naturnationalpark af hensyn til egekrat, ydre skovbryn og småbiotoper...”*

VMV: Skovloven skal ikke gælde i naturnationalparker, fjern derfor "visse". Der skal heller ikke være "overvejelser om plantning" - der skal slet ikke plantes i naturnationalparker. Beskyttelse af landskabelige og kulturelle værdier, skal ikke være hensyn, der kan trumfe naturens frie udfoldelse i naturnationalparker. Det giver i sig selv landskabelig værdi, at lade naturen være vild. I helt særlige tilfælde kan det dog være nødvendigt, at frahegne stensætninger fra vikingetiden, gravhøje el.lign., hvis der er fare for at de kan blive ødelagt af de større dyr.

SKOV- OG LANDBRUGSPRODUKTION

Plantning

*"...ligesom der som udgangspunkt ikke må foretages såning eller **plantning** på arealerne,..."* (Afsnit 2.1.1.2.1 s.16)

VMV: Der må IKKE foretages skovrejsning i naturnationalparker, men det kan komme på tale at genintroducere nøglearter af planter, der tidligere har været naturligt forekommende i området, men som følge af tidligere tiders skov- og landbrug er blevet decimeret, og som derfor ikke af sig selv, vil kunne genetablere naturlige bestande.

Produktion

"Det bemærkes herved, at naturnationalparkerne som udgangspunkt vil blive friholdt for skov- og landbrugsproduktion"

VMV: Der skal IKKE være skov- og landbrugsproduktion i naturnationalparker, fjern "som udgangspunkt"

VANDLØB

*"....vandløbsmyndighedens konkrete afvejning kan inddrages **andre væsentlige hensyn** inden for eller uden for naturnationalparken. Dette kan inden for naturnationalparken f.eks. være hensyn til kulturarven, nødvendig infrastruktur, boliger eller andre bygninger, mens der uden for naturnationalparken også vil kunne tages hensyn til eventuelle konsekvenser af en mere dynamisk og uberørt vandløbskvalitet for bl.a. produktionsinteresser."* (Afsnit 2.2.3.3 s. 38)

VMV: Det skal ikke være muligt, at fravige princippet om, at vandløb skal afspejle uberørte forhold. Naturlige vandløb og naturlig hydrologi er afgørende for biodiversitet. Det skal andre hensyn ikke kunne trumfe hverken indenfor eller nedstrøms en naturnationalpark.

INVASIVE ARTER

"For at naturnationalparkerne kan bidrage til gunstig bevaringsstatus, skal man til hver tid bekæmpe de arter, der er på gældende EU- og nationalliste ". (Afsnit 3.1.4.5, s. 57)

VMV: Nej invasive arter, i særdeleshed dem der er ville kunne have indvandret til Danmark af sig selv, holdes udelukkende i skak ved genetablering af naturlig dynamik vha. Ild, vand, vinde og store planteædere.

ØKONOMI

“Det er estimeret, at der vil være økonomiske konsekvenser for staten ved etablering af én naturnationalpark på gennemsnitligt ca. 1.700 ha, der skønsmæssigt beløber sig til 18 – 24 mio. kr. samt driftsomkostninger, der ved en fireårig etableringsfase vil beløbe sig til i alt 16 – 19 mio. kr. Dertil kommer efterfølgende varige driftsomkostninger til at dække drift og indtægtstab, der er estimeret til 5 – 7 mio. kr. pr. år.” (Afsnit 5, s.69)

VMV: Det virker unødvendigt at staten skal have 18 - 24 mio. kr. eksklusiv drift og indtægtstab for at etablere en naturnationalpark. Det er uklart hvad pengene skal bruges til og medfører at det samlede areal af naturnationalparker for de afsatte 888 mio. kr. bliver mindre. Hvis driftsomkostningerne de første fire år er 16-19 mio. kr., som angivet i lovbemærkningerne, vil man kunne få dobbelt så stort et areal af naturnationalparker, hvis der ikke var den nævnte etableringsudgift på 18-24 mio. kr.

Dertil kommer de varige driftsomkostninger og indtægtstab på 5-7 mio. kr pr år. Det er uhørt, at en statslig styrelse skal have erstatning for udtagning af produktionsarealer til natur. Kun private lodsejere, skal kunne få erstatning for udtagning af produktionsarealer til naturformål, og altid kun engangserstatninger. Det er derfor fuldstændig uhørt, at en statslig styrelse skal have **varig erstatning** for indtægtstab på fællesejet jord. Naturstyrelsen har til formål at beskytte og fremme biodiversiteten i Danmark på vegne af den danske befolkning. Det er absurd, hvis Naturstyrelsen skal betales for, at undlade at ødelægge den selvsamme biodiversitet.

De varige driftsomkostninger burde heller ikke være høje i naturnationalparker, hvor naturen er selvforvaltende. Udgifter til vedligehold af hegn, årligt dyrlægetjek samt opsynsmand bør kunne klares for under en mio. kr.